

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:

A. I. BRU

assistert av en redaksjonskomité.

Det som står, og det som glemmes

Thorkild Hansens «Proessen mot Hamsun» ble av alle betydeligere anmeldere meget vel mottatt og omtalt som den betydelige litterære prestasjon boken er. Men hvor lenge var Adam i Paradis? Det varte ikke en uke en gang, så var alle de små sjeler på pletten, alle de som følte seg trådt på tærne fordi Thorkild Hansen ikke syntes «retts»-oppjøret var det aller prektigste han hadde vært borte i. Noen faktiske feil har vært påpekt — noe annet ville da også være rent utrolig når man tar oppgavens omfang og vanskelighetsgrad i betraktning. De fleste innvendinger er imidlertid av en annen art: Det dreier seg om uenighet i fortolkning og nyanser, om «tone» og «tendens». Slikt kan Thorkild Hansen ta med knusende ro, og det gjør han da tydelig også.

Både «tonen» og «tendensen» er begrunnede meningsytringer fra en mann som har studert tingene grundigere enn de fleste, og som derfor forarges dypt over en såkalt «rettsstats» massive overgrep i de første etterkrigsår. Og denne forargelse skulle ikke Hansen ha lov til å gi uttrykk for fordi det forarger de «store»?

Det velsignede er at når de illsinnte jøssingkverulanter totalt er glemt — og det varer neppe lenge — da står Thorkild Hansens bok fremdeles der som en skampel over en mørk periode i Norges historie.

Hekseprosessene

«Proessen mot Hamsun» sjokkerte visst mange!
Igjen ble de avkledd — Så nakne de er —
Nå feker de vildt — Går til angrep på boken.
Korsfest Torkel Hansen — Snart henger han der!

Berlin har sin mur — vi har landssvikoppjøret.
Da skjønner vel alle det handler om skam!
Vi ser det så klart at de likner hverandre,
når sannhet skal sies, og den bør jo fram!

R. B.

NYESTE DEFINISJON:

En jøssing er en som ikke ler

Ingrid Bjerkås, Norges første kvinnelige prest, skriver i Dagbladet:

«Knut Hamsun skrev en gang om en liten opplevelse han hadde hatt på et gatehjørne i Paris. — En torvkone som satt ved et bord og solgte egg var blitt påkjørt og bord og egg og hun var selv veltet omkull. Hamsun på fortøuet rett imot hadde oppfattet situasjonen så overdådig komisk at latteren hadde brakket ut av ham og ikke var til å stoppe. —

Jeg ble selv en gang så og si påkjørt av en kjelke med to små-

piker på. Den ene småpiken brølte av latter over det oppflaksende vettskremte kvinne-mennesket foran seg, den andre småpiken satte begge bena i bakken og bråstoppet kjelken, hun sendte meg et medlidende øyeblikk fra to blå unnskyldende øyne, tok venninnen i skulderen og dro henne med seg, og jeg hørte hun skjente på henne for latteren hennes.

Slik ser jeg i dag på forskjellen på en nazisympatisør og en jøssing.»

Etter å ha lest dette, finner vi bare én trøst for fru Bjerkås: Salige er de fattige i ånden.

FRA HJELPEORGANISASJONEN FOR KRIGSSKADEDE FRONTKJEMPERE

OG FALNES ETTERLATTE :

EN TAKK OG EN FORNYET OPPFORDRING

Siden siste gang en postgiro-blankett til Hjelpeorganisasjonen for krigsskadede frontkjemper og falnes etterlatte medfulgte avisen i juni, har vi mottatt tallrike bidrag fra dette blads lesere. For disse bidrag vil vi med dette få si en av hjertet dypt følt takk.

Bidragene har variert fra kr. 20 til kr. 2 000 fra hver enkelt giver. Av navnene og adressene ser vi at de kommer fra ulike kanter av landet og fra de forskjelligste folk. To kategorier givere vil vi denne gang få nevnt særskilt. Det gjelder de mange trofaste givere som kommer igjen stadig — måned etter må-

ned —. Vi har også merket oss at det blant giverne er folk fra motstandsbevegelsen under krigen. Det har saktens skjedd tidligere. Men nå i det siste har det vært flere. Alt dette fyller oss med glede og varme. Det er godt å merke solidariteten på det rent menneskelige plan med våre krigsofre. Et tap av ektefelle kan aldri erstattes. Tap av helse og førlighet heller ikke. Men tapet kan lindres og økonomisk nød avhjelpes. Framfor alt gjør det godt å kjenne og erfare medmenneskelig solidaritet, varme og samkjendelse. Ikke bare i ord, men også i gjerning. Med dette nummer av bladet

følger igjen en blankett. Vi regner med at den blir brukt. Hva vi kan make å utrette i tiden fremover avhenger av hvor mange som følger den oppfordring som ligger i denne utfordring. En ting er ganske klart: Behovet er større enn det vi har maket å imøtekomme. Det vil bli glede i mange hjem om vi denne gang kunne komme et lite stykke videre i vår hjelpevirksomhet.

Oslo, 28. oktober 1978
HJELPEORGANISASJONEN
FOR KRIGSSKADEDE
E. Saxlund
sekr.

Da Danmark tapte hodet

ERIK HAAEST BESØKER INO

Hvem er han, — den danske Erik Haaest?

En hensynsløs revolverjournalist som av profittbegjær spyrt ut skandaleartikler om toppfolkene i dansk politikk??

En forfatter der uten tanke på sannhet og sannhetsbevis strør om seg ondskapsfulle bøker om «heltene» i de danske okkupasjonsår??

En hevnlysten nazist?? En kommunistisk provokatør??

Mange danske autoriteter vil svare JA på alle spørsmålene. Med sjofleste midler har de i mange år forsøkt å lukke munnen på ham, og det er vel neppe et eneste skjellsord som ikke har vært brukt.

Lørdag 21. oktober traff vi

Erik Haaest i Oslo. Som INO's gjest. Og på oss virket det ikke som om angrepene og hetsen hadde knekket ham. Tvert imot! I en fullsatt foredragssal holdt han i fire timer interessen fanget med sin beretning om dansk okkupasjonshistorie. En beretning krydret med svart pepper og saftig humor, hvor Haaest gang på gang ble avbrutt av spontan jubel og begeistret bifall.

«Mine barndomsdager opplevet jeg under okkupasjonsårene,» sa Haaest. «Det var spennende å høre illegale nyheter fra BBC i London, og jeg var knapt ti år da jeg i mai 1945 hørte Johs. G. Sørensen lese frihetsbudskapet.

Senere ble min interesse for

det politiske skjerpet. Hva var det egentlig for noe med disse hersens landsforrædere, frontkjemperne, tyskerludderne, Gestapo, o.s.v.

Jeg søkte opplysninger i bøkene. Og undres: Hvordan kunne det gå til at alle som hadde vært på den ene siden, også vår nabo som jeg likte meget godt, var djevelske skurker, mens alle på den andre siden, eller de som slett ikke var på noen side, var snehvite helter? Jeg falt over Vilh. la Cours bøker «Danmark under besættelsen», og stanset opp ved en setning i kapitlet om de danske frontkjemperne: «... alt dette foregikk fjernt fra Danmark og vedkommer oss ikke det

(Forts. side 7)

Et par korreksjoner til Thorkild Hansens bok

Herr redaktør!

Det hevdes stadig at Thorkild Hansen har brukt «nazistiske» kilder da han skrev sin bok «Proessen mot Hamsun». Det viktige er vel at han har studert de kilder han har kunnet finne frem til, og at han så har vurdert disse etter beste skjønn. At enkelte detaljer av det han har tatt med, kan være misforståtte, er menneskelig, rimelig og noe han vel også selv har regnet med. Det er derfor ikke med noen stor forbitrelse i sinnet at

jeg her vil påpeke et par feil som ihvertfall ikke går i NS-folks favør:

Side 79: ... partiet som ikke engang hadde kunnet mønstre 1% av velgerne ved siste valg før krigen.» I 1936 oppnådde NS 1,8% av de avgitte stemmer. Dette prosenttall anvendt på de siste stortingsvalg, ville betydd en oppslutning på godt over 40 000. Altså ikke så helt ubetydelig enda.

Side 87: «Han (Terboven) kom først et par uker senere

med fly til Fornebu, da det ble klart for Hitler at Quisling ikke hadde det minimum av støtte i folket for å danne en marionettregjering». Forholdet er et annet, og det skulle være vel kjent. Hitler hadde anerkjent Quisling-regjeringen av 9. april, men den måtte tre tilbake 15. april etter press vesentlig fra den tyske minister Brüner, og isteden ble Administrasjonsrådet etablert. Da Hitler noe senere ble klar over at Administrasjonsrådet (Forts. side 6)